

Sisäministeriö

Lausunto

30.9.2022

Oikeusministeriön lausunto sisäministeriölle luonnoksesta hallituksen esitykseksi ulkomaalaislain muuttamisesta

Sisäministeriö on pyytänyt oikeusministeriöltä lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi ulkomaalaislain muuttamisesta. Oikeusministeriö toteaa lausuntonaan seuraavan.

1 Arvioinnin lähtökohdat ja yleiset huomiot

Esitysluonnoksessa ehdotetaan ulkomaalaislakiin (UikL) muutosta (uusi UikL 35 §:n 1 momentin 2 kohta), joka mahdollistaisi sen, että Suomessa oleskeleva henkilö, joka täyttää työntekijän oleskeluluvan myöntämisedellytykset muutoin paitsi voimassa olevan matkustusasiakirjan osalta, voisi saada hakemansa oleskeluluvan ja muukalaispassin kansallisen passin hankkimista varten. Edellytyksenä olisi, että oleskeluluvan epäämisen katsottaisiin olevan näissä tilanteissa kohtuutonta. Lisäksi ehdotetaan säädettävän siitä, että kun henkilölle on kerran annettu mahdollisuus kansallisen passin hankintaan, uuteen poikkeamismahdollisuuteen sovellettaisiin korotettua kynnystä (uusi UikL 35 §:n 2 momentti).

Lisäksi Maahanmuuttoviraston nykyisen soveltamiskäytännön pohjalta lakiin ehdotetaan lisättäväksi tilanteet, joissa matkustusasiakirjavaatimuksesta voitaisiin poiketa kansainvälisten velvoitteiden, erityisesti perhe-elämän suojan, turvaamiseksi. Kyseessä olisivat tilanteet, jotka koskevat kansainvälistä suojelua saavan perheenjäsenelle myönnettävää oleskelulupaa (uusi UikL 35 §:n 1 momentin 3 kohta) ja kansainvälisoikeudellisen veloitteen täyttämistä (uusi UikL 35 §:n 1 momentin 4 kohta). Esityksessä ehdotetaan lisättäväksi lakiin kohtuullisuusharkintaa nykytilaan verrattuna, mitä tulee vaatimukseen matkustusasiakirjan voimassaoloon oleskeluluvan myöntämisen edellytyksenä. Sääntely jätettäisiin esityksen mukaan joustavaksi mahdollistamaan perus- ja ihmisoikeusmyönteinen laintulkinta ja oikeuskäytännön mahdollisen tulevan kehityksen huomioiminen.

Aiemmin matkustusasiakirjavaatimuksesta on käytännön tilanteissa poikettu ja siten kohtuullisuusharkintaa tehty soveltamalla muukalaispassin myöntämistä koskevaa UikL 134 §:ää. Siten samalla muukalaispassin myöntämistä koskevaa sääntelyä täsmennettäisiin vastaamaan matkustusasiakirjavaatimusta koskevaan sääntelyyn ehdotettuja muutoksia.

Oikeusministeriö pitää perusoikeusjärjestelmän sekä erityisesti perustuslain (PL) 22 §:n näkökulmasta yleisesti hyväksyttävänä esityksen tavoitteita torjua ihmiskauppaa ja työperusteista hyväksikäyttöä sekä mahdollistaa perus- ja ihmisoikeusmyönteinen laintulkinta.

Ehdotettu sääntely on merkityksellistä muun muassa PL 9 §:n 4 momentin kannalta, jonka mukaan ulkomaalaisen oikeudesta tulla Suomeen ja oleskella maassa säädetään lailla. Lailla säätämisen vaatimuksesta voidaan johtaa syrjinnän ja mielivallan kielto ulkomaalaisten kohtelussa (HE 309/1993 vp, s. 52/1). Ehdotettavalla sääntelyllä on lisäksi merkittäviä vaikutuksia yksilöiden oikeuksien ja velvollisuuksien toteutumiseen. Tämän vuoksi sääntely on merkityksellistä myös PL 80 §:n kannalta, jonka mukaan yksilön oikeuksien ja velvollisuuksien perusteista on säädettävä lailla. Esityksen mukaan jo nykyainsäädännön puitteissa on poikettu tietyissä, nimenomaisesti lakiin kirjaamattomissa

Postiosoite	Käyntiosoite	Puhelin	Faksi	S-posti, internet
Postadress	Besöksadress	Telefon	Fax	E-post, internet
Oikeusministeriö	Eteläesplanadi 10	0295 16001	09 160 67730	kirjaamo.om@gov.fi
PL 25	00130 Helsinki	Internat.	Internat.	www.oikeusministerio.fi
FI-00023 Valtioneuvosto	Finland	+358 295 16001	+358 9 160 67730	www.justitieministeriet.fi
Finland				

tilanteissa matkustusasiakirjavaatimuksesta. Perustuslaista seuraavien edellytysten vuoksi ja ulkomaalaislain säännösten yhdenmukaisen soveltamisen edistämiseksi oikeusministeriö pitää tärkeänä viranomaisten soveltamiskäytännön kirjaamista lain tasolle.

Edellä esitettyjen yleisten huomioiden lisäksi oikeusministeriö lausuu käsillä olevasta esitysluonnoksesta seuraavaa.

2. Esityksen vaikutusten arviointi

2.1 Yleisiä huomioita

Oikeusministeriö katsoo, että jatkovalmistelussa esityksen arvioituja vaikutuksia koskeviin osioihin olisi suositeltavaa lisätä säädösehdotusten vaikutusten arvioinnista annettuja ohjeita mukaillen, miten vaikutukset on arvioitu sekä mitä tietolähteitä on käytetty, toisin sanoen, mihin osioissa esitetyt esityksen mahdolliset vaikutukset ja näkemykset perustuvat.

2.2 Perus- ja ihmisoikeuksia koskeva vaikutusarviointi

Ehdotettu sääntely on keskeistä useiden perustuslain säännösten ja Suomea sitovien kansainvälisten ihmisoikeusvelvoitteiden kannalta. Oikeusministeriö pitää kiitettävänä, että esitysluonnoksessa on huomioitu ja avattu esityksen sisällön näkökulmasta relevanttia kansallista sekä eurooppalaista oikeuskäytäntöä sekä keskeisiä perus- ja ihmisoikeusnormeja (erityisesti esityksen jaksot 2.5 ja 10). Esityksen kannalta merkityksellisiä perustuslain säännöksiä ovat edellisessä jaksossa mainittujen lisäksi ainakin yhdenvertaista kohtelua koskeva 6 §, oikeutta lähteä maasta koskeva 9.2 §, yksityiselämän suojaa koskeva 10 §, oikeusturvaa koskeva 21 § ja perusoikeuksien turvaamista koskeva 22 § ja kyseiset säännökset on mainittu myös käsillä olevassa esitysluonnoksessa.

Osana ehdotetun sääntelyn yhteiskunnallisia vaikutuksia on kirjattu erillinen jakso sääntelyn vaikutuksista perus- ja ihmisoikeuksiin. Oikeusministeriö suosittelee, että jatkovalmistelussa kiinnitettäisiin nykyistä enemmän huomiota perus- ja ihmisoikeusvaikutuksia koskevan arvioinnin konkreettisuuteen. Oikeusministeriö toteaa, että käsillä olevassa esitysluonnoksessa perus- ja ihmisoikeusvaikutuksia koskeva arvio on verrattain niukka, eikä siinä esimerkiksi yksilöidä niitä perus- ja ihmisoikeuksia, joihin esityksellä arvioidaan olevan vaikutuksia, eikä sitä, mihin perus- ja ihmisoikeusvaikutuksia koskeva arvio ja sen tulos perustuvat. Esitysluonnoksen otsikon *Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys* alla on avattu edellisessä kappaleessa mainittuja perustuslain säännöksiä. Koska säätämisyjärjestystä koskevilla perusteluilla ei kuitenkaan voi korvata esityksen arvioituja vaikutuksia perus- ja ihmisoikeuksien sekä kansainvälisten ihmisoikeusvelvoitteiden toteutumiseen, vaikutusarvioinnin asianmukaisuuden näkökulmasta olisi perusteltua, että esityksen tosiasialliset vaikutukset mainittujen oikeuksien toteutumiseen kirjattaisiin otsikon *Vaikutukset perus- ja ihmisoikeuksiin* alle.

3 Esityksen säätämisyjärjestys ja suhde perustuslakiin

3.1 Yleisiä huomioita

Oikeusministeriö katsoo, että jatkovalmistelussa esitysluonnoksessa jakson *Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys* alla luetellut perustuslain säännökset ja niitä koskeva perustuslakivaliokunnan relevantti lausuntokäytäntö olisi perusteltua avata nykyistä tarkemmin. HELO-ohjeita mukaillen olisi suositeltavaa kirjata, millä perustein ehdotettu sääntely on sopusoinnussa mainittujen perustuslain säännösten kanssa. Oikeusministeriö pitää tältä osin asianmukaisina jaksossa avattuja perusteluja esimerkiksi PL 9.2 §:n osalta. Toisaalta esimerkiksi PL 21 § on mainittu ainoastaan jakson alussa esityksen kannalta olennaisena säännöksenä, mutta se, miksi se on olennainen mainitun sääntelyn kannalta ja miten ehdotettu sääntely on sen kanssa sopusoinnussa, ei käy esitysluonnoksesta ilmi.

Esityksen suhde PL 21 §:n sisältyviin oikeusturvanäkökohtiin olisi perusteltua avata ottaen huomioon, että esityksellä arvioidaan olevan vaikutuksia muun muassa muukalaispassin myöntämisprosessiin ja kyse on laajemminkin ulkomaalaisen maassa oleskelua koskevien perusteiden ja päätöksentekomenettelyjen sääntelemisestä.

3.2 Esityksen suhde perustuslain yhdenvertaisuussääntelyyn

Perustuslain 6.1 §:n mukaan ihmiset ovat yhdenvertaisia lain edessä. Perustuslakivaliokunta on kuitenkin vakiintuneesti katsonut, ettei yhdenvertaisuusperiaatteesta johdu tiukkoja rajoja lainsäätäjän harkinnalle pyrittäessä kulloisenkin yhteiskuntakehityksen vaatimaan sääntelyyn (PeVL 17/2021 vp, s. 26 ja PeVL 20/2017 vp, s. 9). Mainittua yleistä yhdenvertaisuuslauseketta täydentää perustuslain 6.2 §:n esimerkkiluettelo kielletyistä erotteluperusteista. PL 6.2 §:n mukaan ketään ei saa ilman hyväksyttävää perustetta asettaa eri asemaan sukupuolen, iän, alkuperän, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, terveydentilan, vammaisuuden tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella. Syrjintäkieltosäännöksellä ei ole kielletty kaikenlaista erontekoa ihmisten välillä, vaan mikäli erottelulle voidaan esittää perusoikeusjärjestelmän kannalta hyväksyttävä peruste (esim. PeVL 55/2016 vp), kyse ei ole syrjinnästä, ellei erottelu ole asteeltaan niin voimakas, ettei edes sinänsä hyväksyttävä peruste oikeuta sitä (ks. esim. PeVL 38/2006 vp).. Säännös ei näin ollen myöskään estä esimerkiksi positiivista erityiskohtelua (HE 309/1993 vp, s. 43-44).

Esitysluonnoksen suhdetta perustuslain 6 §:ään on käsitelty säätämisyjärjestysperusteluissa. Esityksen mukaan ”perustuslain yhdenvertaisuussääntely huomioiden hallitusohjelmakirjauksen toteuttamista ei rajattaisi ainoastaan kielteisen turvapaikkapäätöksen saaneisiin henkilöihin, vaan kaikkia Suomesta käsin oleskelulupaa hakevia kohdeltaisiin yhdenvertaisesti heidän taustastaan tai *haettavasta lupatyypistä riippumatta*. Toisin sanoen kenen tahansa Suomesta käsin *työntekijän oleskelulupaa hakevan* kohdalla voitaisiin harkita matkustusasiakirjavaatimuksesta poikkeamista, kunhan kaikki muut oleskeluluvan edellytykset paitsi matkustusasiakirjavaatimus täyttyvät.” (korostus lisätty)

Kuten esitysluonnoksen s. 15 todetaan, käytännön ongelmat saada kansallinen matkustusasiakirja Suomessa tai Suomesta käsin ovat samat hakijan taustasta riippumatta. Oikeusministeriö yhtyy esityksen näkemykseen siitä, että pelkkä aiempi turvapaikanhaku olisi sattumanvarainen peruste erilaiselle kohtelulle, minkä vuoksi tämänkaltainen rajaaminen ei olisi yhdenvertaisuusnäkökulmasta perusteltua.

Oikeusministeriö kuitenkin katsoo, että kohtaa, jossa arvioidaan esityksen suhdetta yhdenvertaisuussääntelyyn, olisi epäselvyyksien välttämiseksi asianmukaista korjata. Tällä hetkellä voi jäädä jossakin määrin epäselväksi, tarkoitetaanko aiemmassa kappaleessa lainatussa kohdassa työperusteista oleskelulupaa vai mitä tahansa oleskelulupaa hakevia henkilöitä (ks. korostukset yllä). Muualta esityksestä, erityisesti esityksen liitteenä olevasta lakiluonnoksesta, ilmenevin perustein esityksellä mahdollistettaisiin matkustusasiakirjavaatimuksesta poikkeaminen kolmessa eri tilanteessa, *työntekijän oleskelulupaa haettaessa* tietyin edellytyksin, *UlkL 114 §:ssä tarkoitettujen henkilöiden kohdalla* tietyin edellytyksin sekä näiden lisäksi Suomea sitovan kansainvälisoikeudellisen velvoitteen täyttämiseksi *oleskelulupaperusteesta riippumatta*.

Kohdan selkiyttäminen olisi tarpeen myös, jottei esitykseen jää keskenään ristiriitaisia tulkintaohjeita sen suhteen, mihin oleskelulupatyyppeihin on mahdollista soveltaa UlkL 35 §:n 1 momenttiin ehdotettavan uuden 4 kohdan mukaista harkintaa. Oikeusministeriö katsoo, että – kuten edellä on esitetty – käsillä olevan esityksen muut kohdat antavat aiheutta tulkita, että UlkL:n 35 §:n 1 momentin 4 kohta on tarkoitettu sovellettavaksi kaikkiin oleskelulupatyyppeihin ja myös esityksen lakiluonnoksesta ilmenevä, lain sanamuodon mukainen tulkinta viittaa mainitunlaiseen tulkintaan.

Ottaen huomioon, että esityksessä ehdotetaan lisättäväksi UlkL 35 §:n 1 momentin 2 ja 3 kohtien mukaiset uudet tilanteet, joissa matkustusasiakirjaedellytyksestä voitaisiin poiketa, tulisi nämä valinnat

myös perustella esityksessä yhdenvertaisuussäätelyn näkökulmasta. Kyseessä voidaan katsoa olevan kaksi henkilöryhmää, työntekijän oleskeluluvan edellytykset muilta kuin matkustusasiakirjaedellytyksen osalta täyttävät henkilöt sekä UIKL 114 §:n mukaiset kansainvälistä suojelua saaneen perheenjäsenet, joiden osalta mahdollistettaisiin poikkeus yleiseen, UIKL 35 §:n 1 momentin mukaiseen pääsääntöön matkustusasiakirjan voimassaolosta. Mainitunlainen valinta suhteessa muita oleskelulupia hakeviin tai muiden kuin kansainvälistä suojelua saaneiden perheenjäseniin tulisi siten perustella esityksessä. Esitysluonnoksessa on avattu käytännössä ilmenneitä ongelmia mainittujen henkilöryhmien kohdalla matkustusasiakirjavaatimuksen täyttämiseksi ja perusteltu tarvetta esitetyille muutoksille. Lisäksi esimerkiksi jaksossa 5 käsiteltyjen muiden toteuttamisvaihtoehtojen yhteydessä sekä säännöskohtaisissa perusteluissa on arvioitu nimenomaisesti yhdenvertaisuusnäkökulmia päädyttyessä valitsemaan ehdotettu sääntelyratkaisu. Kyseisistä kohdista voisi mahdollisesti saada soveltuvin osin perusteita esityksen suhdetta PL 6 §:ään koskevaan perusteluosioon.

Esityksessä ehdotetaan lisäksi, että kansainvälistä suojelua saaneiden perheenjäsenien osalta merkitystä matkustusasiakirjavaatimuksesta poikkeamisessa olisi sillä, milloin perhe on muodostettu. Myös tämän kaltainen erottelu olisi oikeusministeriön mukaan PL 6 §:n näkökulmasta hyvä perustella esityksessä. Kyseinen erottelu mainitaan lisäksi ainoastaan säännöskohtaisissa perusteluissa, ja sitä koskevan kohdan muotoilu (esitysluonnos s. 19) antaa ymmärtää, että lopullinen harkinta perheen muodostamisen ajankohdan merkityksestä matkustusasiakirjavaatimuksesta poikkeamiselle on jätetty viranomaisen tapauskohtaisen harkinnan varaan. Oikeusministeriö katsoo, että PL 9 §:n 4 momentin asettamista edellytyksistä, erityisesti mielivaltaisen kohtelun kiellosta sekä PL 2 §:n 3 momentin hallinnon lainalaisuusperiaatteesta seuraa, että mainitunlaisesta perusteesta poiketa tai olla poikkeamatta matkustusasiakirjavaatimuksesta tulisi säätää lailla.

4 Muita huomioita

4.1 Matkustusasiaedellytyksestä poikkeaminen ”sitovan kansainvälisoikeudellisen velvoitteen täyttämiseksi”

Esityksessä UIKL 35 §:n 1 momenttiin lisättäisiin uusi 4 kohta, jossa säädettäisiin mahdollisuudesta poiketa matkustusasiakirjavaatimuksesta *sitovan kansainvälisoikeudellisen velvoitteen täyttämiseksi*. Muutosta perustellaan sillä, että matkustusasiakirjavaatimus estää joissain tapauksissa henkilöä nauttimasta esimerkiksi Euroopan ihmissoikeussopimuksessa (EIS) turvattuja oikeuksia ja loukkaa EIS 8 artiklan perhe-elämän suojaa. Esityksessä mainitaan esimerkkinä kansalaisuudettomat sekä Somalian kansalaiset, joiden kohdalla hakijan kansalaisuusvaltiosta ei ole mahdollista lainkaan saada Suomen hyväksymää matkustusasiakirjaa, eikä hakija voi millään tavalla täyttää matkustusasiakirjavaatimusta. Poikkeaminen olisi mahdollista myös esimerkiksi tilanteessa, jossa Suomessa syntyneelle ulkomaalaiselle lapselle ei voida hankkia kansallista passia Suomessa tai Suomesta käsin ja passin hankkimiseksi on tarve matkustaa ulkomaille.

Pyrkimyksenä säännöksellä on esitysluonnoksen perusteluiden mukaan, että sen joustavuus mahdollistaisi perus- ja ihmisoikeusmyönteisen laintulkinnan ja oikeuskäytännön mahdollisen tulevan kehityksen huomioimisen.

Kuten esitysluonnoksessa todetaan, viranomaisilla on lain tulkinnassa velvollisuus noudattaa Suomea sitovia kansainvälisiä velvoitteita. Vaikkakin toisiinsa sidoksissa, on kansainvälisoikeudellisten velvoitteiden, kuten Suomea sitovien ihmisoikeussopimusten, noudattaminen erotettava perus- ja ihmisoikeusmyönteisestä laintulkinnasta, joka merkitsee jo lähtökohtaisesti Suomen kansainvälisten ihmisoikeusvelvoitteiden kanssa sopuoinnussa säädetyin kansallisen lain perusteltavissa olevista tulkintavaihtoehdoista sen valitsemista, joka parhaiten edistää perus- ja ihmisoikeuksien tarkoituksen toteutumista. Kansainväliset ihmisoikeusvelvoitteet asettavat kansallisen perusoikeussuojan vähimmäistason ja lainsäädäntötyöhön liittyä myös olettaa, että kotimainen lainsäätäjä ei ole

tarkoittanut lakia säätäessään loukata kansainvälistä ihmisoikeusvelvoitetta. Lähtökohtana voidaan siten pitää, että Suomen kansainvälisoikeudellisten velvoitteiden noudattaminen tulee olla huomioitu jo kansallista lakia säädettäessä.

Oikeusministeriö pitää sinänsä hyväksyttävänä tavoitteena, että muutoksella pyritään ennalta mahdollistamaan lainsoveltajalle sellainen laintulkinta, joka mahdollistaisi perus- ja ihmisoikeuksien toteutumisen ja eliminoisi niiden kanssa ristiriitaisiksi katsottavat vaihtoehdot. Kuten esityksessä todetaan, korkein hallinto-oikeus on EIS 8 artiklaan viitaten poikennut matkustusasiakirjaedellytyksestä perhesidellupaa koskevan hakemuksen yhteydessä perhe-elämän suojan turvaamiseksi. Lisäksi Euroopan ihmisoikeustuomioistuimessa on Suomea vastaan vireillä valitus koskien väitettyä syrjintää (EIS 14 artikla luettuna yhdessä EIS 8 artiklan kanssa) koskien matkustusasiakirjavaatimusta työperäisen oleskeluluvan myöntämisen edellytyksenä (hakemusno 56179/19). Tuomion lopputulos voinee edellyttää kansallisen lainsäädännön muutostarpeita, jotka toisaalta voisivat olla vältettävissä, mikäli muutokset olisivat sisällytettävissä nyt ehdotettavan sääntelyn tulkinnan piiriin. Oikeusministeriö katsoo, että ehdotuksen muotoilu on kuitenkin PL 2 §:n 3 momentin lainalaisuusperiaatteen näkökulmasta nykyisellään liian epätasallinen ja sitä olisi hyvä pyrkiä täsmentämään.

Oleskeluluvan myöntämisen yleisiä edellytyksiä koskevan UlkL 36 §:n 1 momentin mukaan ”oleskelulupa voidaan jättää myöntämättä, jos -- henkilön maahantulo ja kauttakulku tulee *Suomea sitovan kansainvälisoikeudellisen velvoitteen* tai Euroopan unionista tehdyn sopimuksen nojalla annetun neuvoston päätöksen mukaisesti estää.” (korostus lisätty) Kyseistä säännöstä koskevan hallituksen esityksen mukaan mainituilla velvoitteilla ja päätöksillä tarkoitetaan lähinnä kansainvälisiä pakotteita (HE 288/2014 vp s. 37-38). Ottaen huomioon, että nyt ehdotettavan sääntelyn tarkoituksena on mahdollistaa oleskeluluvan myöntäminen, eikä päinvastoin (vrt. UlkL 36.1 §), ja kun esitysluonnos myös antaa nimenomaisesti aihetta ymmärtää, että kansainvälisoikeudellisilla velvoitteilla viitataan ihmisoikeusnäkökohtiin eikä niinkään pakotteisiin, ei ulkomaalaislain nykyisestä *Suomea sitovan kansainvälisen oikeudellisen velvoitteen* käsitettä koskevista perusteluista voinee saada tulkinta-apua nyt ehdotettavaan sääntelyyn.

Ehdotettavassa UlkL 35 §:n 1 momentin 4 kohdan poikkeamisperusteessa vaikuttaa olevan myös jokseenkin päällekkäisyyttä muiden UlkL 35 §:n 1 momentin poikkeamisperusteiden kanssa. Nyt ehdotettavien uusien, UlkL 35 §:n 1 momentin 2 ja 3 kohdan poikkeamisperusteiden sanamuoto nimenomaisesti edellyttää kohtuullisuusharkinnan huomiointia, jonka kautta myös perus- ja ihmisoikeusmyönteinen laintulkinta on mahdollista. Oikeusministeriö katsoo, että näiden poikkeamisperusteiden itsenäinen merkitys ja lisäarvo suhteessa 4 kohdan poikkeamisperusteeseen jää siten jokseenkin epäselväksi. Myöskään säännöksessä jo olemassa olevat poikkeamisperusteet eivät sinänsä vaikuta asettavan estettä perus- ja ihmisoikeusmyönteiselle laintulkinnalle UlkL 35 §:n 1 momentin jättäessä viranomaiselle harkintaa poikkeusten soveltamisessa (huomioi sanamuoto: ”oleskelulupa *voidaan* kuitenkin myöntää voimassa olevan matkustusasiakirjan puuttumisesta huolimatta...” (korostus lisätty)). Kun lähtökohtana voidaan edellä esitetysti pitää, että Suomen kansainvälisoikeudelliset velvoitteet tulee olla huomioitu jo kansallista lakia säädettäessä, tulisi kaikkien UlkL 35 §:n poikkeamisperusteiden myös jo itsessään täyttää Suomen kansainvälisoikeudelliset velvoitteet.

Edellä esitettyjen syiden vuoksi oikeusministeriö katsoo, että jatkovalmistelussa olisi tarpeen arvioida kyseisen kohdan muuttamista, täsmentämistä tai vähintäänkin perusteluihin asiaa koskevien tulkintaohjeiden lisäämistä. Oikeusministeriö katsoo, että PL 2.3 §:n ja 80 §:n vuoksi kyseistä lainkohtaa tulisi jatkovalmistelussa täsmentää. Vaihtoehtoisesti jatkovalmistelussa voitaisiin harkita toisenlaista kohtuullisuusharkinnan ja perus- ja ihmisoikeusmyönteisen laintulkinnan mahdollistavaa muotoilua.

4.2 Muut huomiot

Hallituksen esitysluonnoksen osiota *2.5 Kansainväliset velvoitteet ja keskeinen oikeuskäytäntö* silmällä pitäen oikeusministeriö lisäisi, että YK:n rotusyrjinnän poistamista käsittelevä komitea (CERD) on esittänyt vuoden 2017 määräaikaisraportissaan Suomelle (CERD/C/FIN/CO/23, kohdat 24 ja 25) huolen siitä, että Suomi on vuoden 2015 jälkeen tehnyt useita lainsäädännön muutoksia, jotka heikentävät turvapaikanhakijoiden, pakolaisten ja muiden haavoittuvassa asemassa olevien maahanmuuttajien suojelua. Komitea on suositellut, että Suomi varmistaa, etteivät sen voimassa oleva lainsäädäntö ja muut rajoitukset, jotka koskevat muiden kuin Suomen kansalaisten poistamista sen lainkäyttöalueelta, tarkoitukseltaan tai vaikutukseltaan syrji ketään rodun, ihonvärin tai etnisen tai kansallisen alkuperän perusteella ja että muilla kuin Suomen kansalaisilla on maastapoistamismenettelyissä yhdenvertaisesti käytettävissään tehokkaat oikeussuojakeinot palauttamisvaatimuksia vastaan.

Osastopäällikkö, ylijohdaja

Johanna Suurpää

Erityisasiantuntija

Valpuri Tarkka

VN/13867/2021-OM-13

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: